

1 Dôkazné bremeno

1.1 Aké sú pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena?

Pravidlo, podľa ktorého súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, vychádza z článku 48 ods. 2 ústavy.

Ak je to účelné, možno o vykonanie dôkazu dožiadať iný súd alebo vykonať dôkaz mimo pojednávania. Vykonanie dôkazu mimo pojednávania súd oznamuje stranám spravidla 5 dní vopred. Účastníci konania majú právo byť prítomní na takto vykonanom dokazovaní.

Účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná.

Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Súd môže rozhodnúť, aby sa vykonané dôkazy doplnili alebo pred ním opakovali.

1.2 Existujú pravidlá, ktoré vylučujú určité skutočnosti z dôkazného bremena? V ktorých prípadoch? Je možné predložiť dôkazy s cieľom dokázať, že konkrétne právne domnienky sú neplatné?

Výnimkou vykonávania dokazovania na pojednávaní je splnenie podmienok na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania. Neznamená to, že v týchto prípadoch nedokazuje, dokazovanie však neprebíha na pojednávaní ale mimo neho. Dokazovanie sa kvalitatívne približuje osvedčovaniu nároku.

Takýmito výnimkami sú:

- prejednanie vecí samej, ak ide o otázku jednoduchého právneho posúdenia veci,
- skutkové tvrdenia strán nie sú sporné a hodnota sporu bez príslušenstva neprevyšuje 2000 eur
- na základe súhlasu strán; pri vydaní platobného rozkazu, kontumačného rozkazu, rozsudku pre uznanie a vzdanie sa nároku.

Pojednávanie nie je potrebné nariaďovať ani v konaniach o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach, pri vydaní rozsudku pre zmeškanie v prospech spotrebiteľa, v antidiskriminačnom spore, ak s tým žalobca súhlasí, v individuálnom pracovnom spore a pri návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

1.3 Do akej miery musí byť súd presvedčený o určitej skutočnosti, aby na jej základe rozhodol?

Pri hodnotení dôkazov súd v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi v tom, ako má z hľadiska pravdivosti ten - ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa teda zásada voľného hodnotenia dôkazov. Iba výnimočne zákon ukladá súdu určité obmedzenie pri hodnotení dôkazov, ako napr. skutočnosť, pre ktorú je v zákone ustanovená domnienka, ktorá pripúšťa dôkaz opaku, má súd za preukázanú, pokiaľ v konaní nevyšiel najavo opak - § 133 Občianskeho zákonníka. Súd je viazaný rozhodnutiami Súdneho dvora Európskej únie. Zároveň je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis je v rozpore s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Súd je tiež viazaný rozhodnutiami príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitných predpisov, súd však nie je viazaný rozhodnutím v blokovanom konaní. Inak otázky, o ktorých patrí rozhodnúť inému orgánu, môže súd posúdiť sám. Ak však bolo o takejto otázke vydané príslušným orgánom rozhodnutie, súd na takéto rozhodnutia prihlíada a vysporiada sa s ním v odôvodnení (prejudicialita).

2 Získavanie dôkazov

2.1 Vyžaduje si získavanie dôkazov vždy podanie strany alebo môže sudca v určitých prípadoch získať dôkazy aj z vlastnej iniciatívy?

Účastníci konania sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže aj bez návrhu vykonať dôkaz, ktorý vyplýva z verejných registrov a zoznamov, ak tieto registre alebo zoznamy nasvedčujú, že skutkové tvrdenia strán sú v rozpore so skutočnosťou, iné dôkazy bez návrhu nevykoná.

Súd môže bez návrhu vykonať dôkazy na zistenie, či sú splnené procesné podmienky, či navrhované rozhodnutie bude vykonateľné a na zistenie cudzieho práva.

2.2 Aké kroky budú nasledovať v prípade, ak súd schváli žiadosť strany týkajúcu sa získania dôkazov?

Súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Účastníci majú právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali.

2.3 V ktorých prípadoch môže súd zamietnuť žiadosť strany o získanie dôkazov?

Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihlíada na všetko, čo vyšlo za konania najavo. Vierohodnosť každého vykonaného dôkazu môže byť spochybnená, ak zákon nestanovuje inak.

Určité obmedzenia voľného hodnotenia dôkazov platia pre odvolací, prípadne i dovolací súd, kedy odvolací súd nie je viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvého stupňa. Môže teda dospieť k inému skutkovému záveru. Nemôže sa však odchýliť od hodnotenia konkrétneho dôkazu vykonaného súdom prvého stupňa. Hodnotiť inak dôkaz vykonaný súdom prvého stupňa môže iba vtedy, ak by sám tento dôkaz zopakoval. Na rozdiel od súdu prvého stupňa môže však inak hodnotiť dôkaz, ktorý súd nižšieho stupňa vykonal dožiadaným súdom.

2.4 Aké rôzne dôkazné prostriedky existujú?

Za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a čo sa získalo zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov. Dôkazným prostriedkom je výsluch strany, výsluch svedka, listiny, odborné vyjadrenie, znalecké dokazovanie a obhliadka. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

2.5 Aké sú spôsoby získania dôkazov od svedkov a líšia sa tieto spôsoby od spôsobov, ktoré sa využívajú na získanie dôkazov od svedkov – znalcov? Aké sú pravidlá týkajúce sa predkladania písomných dôkazov a znaleckých správ / posudkov?

Svedok je osoba odlišná od súdu a od účastníkov konania, ktorá vypovedá o skutočnostiach, ktoré vnímala svojimi zmyslami. Svedkom môže byť iba fyzická osoba.

Vo veciach, ktoré patria do právomoci občianskoprávných súdov sú často potrebné odborné posúdenie skutočností, ktoré slúžia ako skutkový základ pre rozhodnutie vo veci samej. Preto ako rozhodnutie vo veci samej závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, ustanoví súd znalca. Súd v takomto prípade musí ustanoviť znalca, aj keby sudca mal odborné znalosti, ktoré by mu dovoľovali odborne posúdiť predmet konania. Tieto znalosti nemôžu nahradiť objektívne zistenie skutkového stavu mimo orgán, ktorý o nich rozhoduje.

Základnou úlohou súdu je správne formulovanie otázok pre znalca. Súd je povinný položiť znalcovi len skutkové otázky a vyvarovať sa otázok, ktoré sa vzťahujú na právne posúdenie predmetu znaleckého posudku.

Znalecký posudok možno dať preskúmať aj inému znalcovi, vedeckému ústavu alebo inej inštitúcii. Ide o posudok, ktorého predmetom je preskúmanie skôr podaného posudku. Prax ho niekedy označuje ako tzv. kontrolný posudok. Súd hodnotí znalecký posudok ako každý iný dôkaz.

2.6 Majú niektoré dôkazné prostriedky väčšiu dôkaznú silu ako ostatné?

Súd pristupuje k hodnoteniu jednotlivých vykonaných dôkazov z hľadiska ich hodnovernosti a pravdivosti. Súd nie je obmedzovaný zákonnými predpismi v tom zmysle, ako ten či onen dôkaz hodnotiť - ide o zásadu voľného hodnotenia dôkazov. Hodnotiacia úvaha súdu však nie je ľubovoľná, súd musí vychádzať zo všetkého, čo v konaní vyšlo najavo. Tieto skutočnosti má súd rešpektovať a musí správne určiť ich vzájomný vzťah. Súd pritom nie je viazaný žiadnym poradím významu a preukaznej sily jednotlivých dôkazov.

2.7 Sú niektoré spôsoby dokazovania v záujme preukázania určitých skutočností povinné?

Vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhl.

2.8 Sú svedkovia podľa zákona povinní svedčiť?

Každá fyzická osoba je povinná ustanoviť sa na predvolanie na súd a vypovedať ako svedok - ustanovenie § 196 ods. 2 Civilného sporového poriadku. Musí vypovedať pravdu a nič nezamlčovať. Súd je povinný poučiť svedka o trestnoprávných následkoch krivej výpovede a o jeho práve odoprieť výpoveď.

2.9 V akých prípadoch môžu odmietnuť vypovedať?

Svedok môže odoprieť výpoveď len vtedy, keby ňou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkym osobám, o dôvodnosti odopretia výpovede rozhoduje súd. Výpoveď môže odoprieť aj vtedy, ak by výpoveďou porušil spovedné tajomstvo alebo tajomstvo informácie, ktorá mu bola zverená ako osobe poverenej pastoračnou starostlivosťou ústne alebo písomne pod podmienkou zachovania mlčanlivosti.

2.10 Možno osobu, ktorá odmieta svedčiť, sankcionovať alebo prinútiť vypovedať?

O dôvodnosti odopretia výpovede rozhoduje súd. Proti uzneseniu súdu nie je prípustné odvolanie. Ak napriek rozhodnutiu súdu svedok odmieta vypovedať, môže súd uložiť svedkovi poriadkovú pokutu.

2.11 Existujú osoby, od ktorých nemožno získať svedeckú výpoveď?

Štatutárneho zástupcu organizácie v občianskom súdom konaní, ktorého účastníkom je táto organizácia, má súd vypočúť vždy ako účastníka konania a nie ako svedka (§ 185 Civilného sporového poriadku).

2.12 Aká je úloha sudcu a strán pri vypočúvaní svedka? Za akých podmienok môže byť svedok vypočutý prostredníctvom videokonferencie alebo iných technických prostriedkov?

Na začiatku výsluchu svedka musí súd zistiť jeho totožnosť a jeho vzťah k stranám. Ďalej treba poučiť svedka o význame svedeckej výpovede, o jeho právach a povinnostiach, o trestných následkoch krivej výpovede a o jeho práve na svedočné.

Súd vyzve svedka, aby súvisle opísal všetko, čo vie o predmete výsluchu. Potom mu kladie otázky potrebné na doplnenie a vyjasnenie jeho výpovede. V súvislosti s otázkami kladenými svedkovi treba upozorniť na neprípustnosť kapiózných a sugestívnych otázok. V prípade kladenia takýchto otázok alebo otázok, ktoré sú z hľadiska posúdenia veci významné, môže predseda senátu otázku účastníka konania alebo znalca neprípustiť. O neprípustení rozhodne uznesením, ktoré nedoručuje a nie je proti nemu prípustné odvolanie. Uznesenie je iba súčasťou zápisnice o pojednávaní.

Súd môže so súhlasom účastníkov konania uskutočniť ústne pojednávanie prostredníctvom videokonferencie alebo inými prostriedkami komunikačnej technológie.

3 Hodnotenie dôkazov

3.1 Podlieha súd obmedzeniam pri vydaní rozsudku v prípade, ak účastník nezískal dôkazy zákonným spôsobom?

Opakovane treba skonštatovať, že súd nie je obmedzovaný zákonnými predpismi v tom zmysle, ako ten či onen dôkaz hodnotiť - ide o zásadu voľného hodnotenia dôkazov podľa § 191 Civilného sporového poriadku.

3.2 Bude sa moja vlastná výpoveď považovať za dôkaz v prípade, ak som účastníkom konania?

Súd posudzuje úkony účastníkov, ich zástupcov či iných osôb zúčastnených na konaní dôsledne podľa ich obsahu a nie podľa toho, ako ich pomenovali.

Úkony účastníkov sa spravujú zásadou neformálnosti. Účastníci zásadne môžu podľa uváženia urobiť procesný úkon - prejav vôle písomným podaním alebo ústne do zápisnice s rovnakými právnymi účinkami, ale vždy výslovne alebo tak, aby neboli pochybnosti o ich skutočnej vôli.

Posledná aktualizácia: 22/04/2022

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.